

GENT DE L'EMPORDÀ ▶ REFLEXIONS EN PRIMERA PERSONA

Reivindiquem Alexandre Deulofeu

Incansable intel·lectual, la seva figura encara no té el reconeixement que mereix

Joan Armangué
FIGUERES

■ El dia 20 de febrer de 2003 i en el Saló de Sessions de l'Ajuntament de Figueres, un acte institucional donava el tret de sortida del centenari del naixement d'Alexandre Deulofeu. Un acte en el qual s'assenyalava que al llarg d'aquest any tindríem ocasió d'aprofundir més en el que va ser l'obra pública, l'obra de compromís amb la ciutat que va realitzar Alexandre Deulofeu i en el conjunt de la seva trajectòria com a intel·lectual i com a polític, com a activista cultural, com a ciutadà.

Des d'aquell dia 20 de febrer i fins al llarg de tot l'any, pocs foren els actes i les activitats realitzades. Atenea, els instituts Deulofeu i Muntaner, els setmanaris locals, els Amics dels Museus Dalí, el Centre Excursionista, l'Institut d'Estudis Empordanesos deixaren constància d'aquest centenari i, sobretot, amb els actes, el 19 de desembre de 2003, amb la col·locació d'una placa a la façana de la seva farmàcia i la presentació de la miscel·lània *Alexandre Deulofeu*, editada per l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Des de la Casa de la Vila, que ell va inaugurar, vàrem remarcar que Alexandre Deulofeu va ser un servidor de la ciutat, un servidor públic. Va ser alcalde en uns moments molt difícils de la nostra història més recent, durant la Guerra Civil. Des de la seva curta Alcaldia va viure uns moments difícils, que ell mateix explica en les seves *Memòries*, i n'esmenta quatre coses:

Treure la càrrega de l'Ajuntament, la nòmina feixuga dels treballadors de Figueres que fins a aquells moments es pagava, des de

les arques de l'Ajuntament, tots els obrers de la ciutat.

Pagar als propietaris de finques urbanes l'import de llurs lloguers.

Tenir pressupostades, amb ajut del govern central i el govern de la Generalitat unes obres importants com eren les de la cobertura de la riera Galligans, el bloc de cases del pati de l'hospital, la nova plaça mercat.

Haver legalitzat la situació econòmica de l'Ajuntament mitjançant la carta financera...

Un Ajuntament que deixava de tenir un aspecte de consell revolucionari per a prendre les característiques d'un organisme plenament legalitzat. Alexandre Deulofeu va ser un servidor de la ciutat i la

La comunitat historiogràfica universitària ha fet el buit a *La matemàtica de la història*, amb poquíssimes excepcions

ciutat ha de mantenir viu el seu agraïment.

Des de l'autocrítica, una reflexió sobre els factors que varen contribuir al bloqueig del centenari d'Alexandre Deulofeu. L'Any Deulofeu no va existir com a tal, el centenari d'Alexandre Deulofeu no va tenir més relleu, a excepció d'alguns pocs actes, a causa de la combinació d'un conjunt de factors:

Una sèrie de diverses circumstàncies que fan que el Patronat Deulofeu que en el seu dia -l'any

La manca d'un dispositiu logístic municipal similar al que varen gaudir les celebracions de les altres efemèrides (anys Fages, Reig, Dalí...) ha fet que no hi hagués un equip destinat a liderar un programa d'activitats potent de cares a recuperar de l'oblit la figura de Deulofeu.

La manca d'una sinergia entre totes les entitats amb les quals ell va estar estretament vinculat abans i després de l'exili (els instituts figuerencs, la Fundació Clerch i Nicolau, l'Agrupació Cultural Atenea, l'Institut d'Estudis Empordanesos, Òmnium Cultural, Joventuts Musicals...).

El buit que, des de sempre, la comunitat historiogràfica universitària ha fet a *La matemà-*

El compromís i el punt de partida d'un treball que permetés situar Deulofeu en el lloc que li pertoca

tica de la història, amb poquíssimes excepcions gairebé marginals, ja que solament ha comptat amb l'aval d'estudiosos com els que esmenta l'Enric Pujol a l'escrit de la miscel·lània de l'Institut d'Estudis Empordanesos (que reproduïx la conferència de l'Atenea) tals com en Francesc Roca (a *Teories de Catalunya*), en Manuel Costa-Pau (a *l'Enciclopèdia Ulisses*) i l'historiador i economista Frederic Ribes (a *De fenicis a protestants*) o a l'escrit que també

publica a la miscel·lània de l'IEE: *Alexandre Deulofeu, un profeta inconegut*.

A partir d'aquesta realitat, l'acte del 19 de desembre de 2003 a l'Ajuntament de Figueres crec que va tenir un doble significat: en primer lloc, va deixar constància del reconeixement de la ciutat, per damunt de tot, amb la publicació de la Miscel·lània editada per l'IEE que ha de contribuir a la divulgació de la trajectòria humana, política i intel·lectual d'Alexandre Deulofeu. En segon lloc, el compromís i el punt de partida d'un treball que permetés situar Alexandre Deulofeu en el lloc que li pertoca. I des d'aquí, reiterar novament la necessitat de l'articulació d'un grup de deulofistes, que des de la reflexió, l'estudi i el debat, possibiliti la constitució d'una plataforma on es concertin tots els esforços dispersos en el marc d'un projecte unitari, que permeti fer justícia amb la trajectòria i l'obra d'Alexandre Deulofeu i, sobretot, garantir la seva preservació i divulgació futura.

Cal continuar reivindicant Alexandre Deulofeu, la seva trajectòria i la seva obra, amb orgull de ciutat. Reivindicant-lo des de Figueres, recordant les seves paraules on expressa la seva estima per la seva ciutat adoptiva i la seva visió de futur. En una època on els derrotistes i els pessimistes, massa vegades tenen uns altaveus desproporcionats, Alexandre Deulofeu ens dona una lliçó de confiança i optimisme en el futur quan ara fa quasi 50 anys feia aquesta reflexió: "A Catalunya, passarà el mateix; i, concretament, en el seu centre creador, l'Empordà, és Figueres, la ciutat nova que avui ja sobresurt per damunt de les antigues ciutats medievals, la que passarà a ésser el centre del renaixement de la cultura occidental".

La necessitat d'una ruta ben organitzada

FIGUERES | J. A.

■ Reivindicar avui Deulofeu passa també per situar l'art romànic empordanès al lloc que li pertoca per la seva qualitat i com a referent d'un dels patrimonis més importants de l'Empordà. I això passa per completar l'important procés de recuperació, preservació i conservació que s'ha realitzat durant aquestes darreres dècades, sobretot, a partir del restabliment de la democràcia; però també passa per a la seva divulgació associant aquest important patrimoni a la tesi deulofista del naixement del romànic a l'Empordà i la seva propagació des d'aquesta co-

marca arreu d'Europa occidental. Una tesi que Alexandre Deulofeu, a l'any 1961, defensa en el seu llibre *L'Empordà, bressol de l'art romànic*. En aquest sentit, la Ruta del romànic empordanès hauria de convertir-se en un projecte de turisme cultural d'una gran dimensió i projecció internacional; un projecte global i coordinat que posés en valor i que fes accessible al públic el nostre ric patrimoni.

Una ruta des dels monestirs de Sant Quirze de Colera, Sant Pere de Rodes, Santa Maria de Vilabertran i Sant Miquel de Fluvià; el Claustre de Sant Domènec de Peralada; les pintures de Santa Eulàlia de Vilanova de la Muga i Sant

Tomàs de Fluvià; els primers pisos de la torre campanar o la gran pila baptismal dins la Basílica de Castelló d'Empúries, església gòtica construïda a sobre l'església romànica primitiva i les esglésies de Santa Helena junt al poblat de Santa Creu de Rodes, de Santa Maria dins el recinte de la Ciutadella de Roses i Santa Maria de Lladó. Continuant pel Baix Empordà, amb les places porxadades, els campanars, les muralles i les torres dels nuclis medievals de Pals, Peratallada i Monells que guarden detalls arquitectònics del romànic; els monestirs de Sant Miquel de Cruïlles i Sant Feliu de Guíxols; les esglésies de Sant Mi-

Va treballar incansablement per difondre el romànic. ARXIU DEULOFEU

quel del castell de la Bisbal d'Empordà, Santa Susanna de Peralta, Sant Esteve de Peratallada i fins a les nombroses esglésies, ermites i altres restes romàniques existents

arreu del territori empordanès. En definitiva, una ruta, que en honor a Deulofeu, bé mereixeria titular-se *L'Empordà, bressol de l'art romànic*.